

Mindaugas Norkevičius, Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Politologijos katedros lektorius, politologas

Sociologinės apklausos pirmą kartą gali švęsti pergalę. Tuo tarpu politinės dešinės atstovai atgauna jėgas didžiuosiuose Lietuvos miestuose ir tai greičiausiai bus ryškiausia tendencija per ateinančius Europos Parlamento ir kitų metų LR Seimo rinkimus.

Signalas siunčiamas politinei kairei, o jos situacija Lietuvoje sudėtinga. Atskilusiems socialdarbiečiams vienintelė galimybė bus vienmandatis balsavimas per LR Seimo rinkimus. Po truputį nykstanti politinė kairė Lietuvoje atrodo lygiai taip pat kaip jau daug metų vyraujanti politinė sistema kaimyninėje Lenkijoje, kur dominuoja konservatyvi ir liberali partijos. Didieji miestai, kurie ir pakeitė pirminius rezultatus pasirinkdami Ingridą Šimonytę, kelia dilemą kandidatėi – kaip išlaikyti pozicijas ir kaip per dvi savaites sugebėti susiorientuoti į mažesnius Lietuvos miestus. Gitanas Nausėda dominuoja likusioje Lietuvoje ir Klaipėdoje, todėl, norėdamas kreipti dėmesį į didžiuosius miestus, jis gali prarasti pozicijas šalies regionuose. Viskas priklauso tik nuo to, kokią rinkimų strategiją antrajam turui pasirinks abu kandidatai. Galime tikėtis kandidatų siekio pademonstruoti nepriklausomą laikyseną bei argumentuotą kalbėjimą, nežarstant nepamatuotų ir nepagrįstų pažadų.

Prezidento portretas ir nauji pasirinkimai

Lietuvos piliečių pasirinkimu LR Prezidento rinkimuose tapo išsilavinęs, finansiškai raštingas ir užsienio kalbas mokantis kandidatas. Lyginant kandidatų išsilavinimus – G. Nausėda su ekonomikos daktaro laipsniu lenkia magistrę Ingridą Šimonytę. Pastaroji moka anglų, rusų, lenkų ir švedų kalbas, tuo tarpu jos varžovas – anglų, vokiečių ir rusų. Žvelgiant į ateities perspektyvą, Ingrida Šimonytė atrodo solidžiau mokėdama svarbiausią skandinavišką, dvi kaimynines ir vieną tarptautinę, darbinę kalbą.

Abu kandidatai bando demonstruoti savo nepriklausomumą, individualumą ir savitumą. Tačiau I. Šimonytei antrajame ture gali pakenkti TS-LKD ir išskirtinai Vytauto bei Gabrieliaus Landsbergių parama. Lietuvoje partinė priklausomybė ir partijos parama įgauna neigiamą aspektą – tačiau pažvelkime į kitas valstybes, ypač JAV, kur tokia parama gali nulemti tapimą prezidentu.

Abu kandidatai demonstruoja norą pritraukti likusius 37,42 proc. rinkėjų. Itin taikomasi į Sauliaus Skvernelio balsus – abu antrojo turo dalyviai pareiškė, kad galėtų dirbti su juo kaip su ministru pirmininku ir suponavo, kad jam nereikia trauktis. Toks nuosaikus kalbėjimas demonstruoja norą patraukti šiuos rinkėjus į savo pusę.

Užsienio politikoje, kuri ir turėtų būti kartinė prezidento rinkimų ašis, nes šiai sferai mūsų valstybės vadovas ir atstovauja, pozicijos praktiškai tokios pat – gilesnė integracija ES, didesnis bendradarbiavimas NATO formate, griežta laikysena Rusijos atžvilgiu. Abu kandidatai pirmajam vizitui į užsienį, kuris simbolizuoja šalies būsimą kryptį užsienio atžvilgiu, renkasi Lenkiją. Iš vienos pusės – pagaliau skiriamas dėmesys kaimyninėms ir strateginėms partnerėms. Tačiau, kita vertus – ar pavyks turėti tokius santykius su Lenkija, kokius turėjo Valdas Adamkus, arba ryšius su Vokietija, kokius turėjo Dalia Grybauskaitė. Ingridos Šimonytės politinė patirtis ir darbas ES Taryboje tarsi suponuoja didesnę kandidatės pasiruošimą ir sistemos išmanymą.

Lyties faktorius gali būti lemiamas

Aktyvumas antrajame ture gali būti šiek tiek žemesnis nei pirmajame. Galima daryti prielaidą, kad ir rinkėjai diplomatinėse atstovybėse taip aktyviai nebalsuos, nes jau nebus svarstomas dvigubos pilietybės referendumo klausimas. Susumavus balsavusių užsienyje pasirinkimus, I. Šimonytė buvo absoliuti lyderė – taigi, sumažėjus šiam balsuojančių skaičiui, tai nepridės candidatei balsų, kurie buvo lemiami pirmame ture jai užimant pirmąją vietą.

Socialdemokratų atstovo Vytenio Povilo Andriukaičio laikysena pasisakant prieš abu kandidatus, suponuojant, kad galbūt jis pats sugadins rinkimų biuletenį, veikiausiai suglumina šios partijos rinkėjus. Tačiau vertinant pasisakymus apie socialinę politiką, kuri yra svarbi socialdemokratinėms pažiūroms, I. Šimonytė gerokai lenkia savo konkurentą, nes apgalvotai aptaria įvairias politikos plotmes: nuo lyčių lygybės iki socialinės politikos.

Dalis socialdemokratų, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos rinkėjų, kurie sudarė daugiau nei 9 proc. pirmajame ture, gali pasirinkti Gitaną Nausėdą. Pasirinkimo priežastimi gali būti tiesiog lyties faktorius – noras palaikyti kandidatą, kuris yra vyras. Labiausiai pasimetę veikiausiai yra Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio atstovai, nes abu kandidatai atitinka jų vertybinę liniją. Viešojoje erdvėje pateikiamos pozicijos, kad I. Šimonytės silpnybė yra šeimos nebuvimas, yra nepagrįstos, nes aukščiausio valstybės posto atveju tai tampa savita stiprybe, o ne silpnybe.

